

Ook van Samuel Wells bij Uitgeverij Van Wijnen:

Wees niet bang. Met geloof je angst het hoofd bieden

Een Nazaret-manifest. Bij God zijn

Samuel Wells

Niet voor maar *bij*

Over het belangrijkste woord in de Bijbel

© 2019 by Samuel Wells

© vertaling 2019 by Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker

Vertaling: Dingeman van Wijnen

Vormgeving omslag: Bureau Garage, Kampen

ISBN 9789051945829

NUR 707

www.uitgeverijvanwijnen.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever. No part of this book
may be reproduced in any form whatsoever or in any language
without previous written permission by the publisher.

Vooraf

Dit boekje bevat een toespraak van Samuel Wells die hij hield tijdens de Focusconferentie van de Holy Trinity gemeente in Brompton, Londen, in juli 2014. Deze is terug te zien op de internetpagina www.youtube.com/watch?v=Ruhx6Gm2lgw. In kortere vorm hield Wells de preek eerder op 24 december 2010 in Duke University Chapel in Durham (VS). In deze laatste versie komt de preek ook voor in Wells' boek *Een Nazaret-manifest. Bij God zijn*.

Als bijlage is toegevoegd een toespraak over bidden in het openbaar voor kerkelijke werkers in de Methodist Church in Groot-Brittannië, eveneens uit 2014, en terug te vinden op www.youtube.com/watch?v=MDfyzCSfxtk.

De lezing over het thema: niet voor maar bij vormt een mooie, en op een aantal momenten aangrijpende introductie op het werk van Samuel Wells.

Niet voor maar *bij*

Ik wil het met jullie hebben over Jezus.

In 1992 verscheen er een boek, *The English Patient*, dat in 1996 verfilmd werd. Het speelt in Egypte, tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een getrouwde vrouw uit Engeland, Catherine, is vaak alleen, omdat haar man als kaartenmaker op expeditie is. Ze wordt verliefd op een onwaarschijnlijk exotische Hongaar van adellijke afkomst, László. Hertog László, ook een kaartenmaker, ontdekt een heel bijzondere grot vol met prehistorische wand-schilderingen, ver weg in de Sahara-woestijn. Catherine en László beginnen een heftige verhouding. Catherine's man krijgt er lucht van en overweegt László te vermoorden. Hij zet Catherine in de passagiersstoel van zijn vliegtuigje en vliegt naar het kamp waar László aan het graven is, dichtbij die bijzondere grot. Hij probeert het vliegtuig precies bovenop László te laten landen, maar dat plan mislukt volkomen. László, die het doelwit was, raakt slechts licht gewond, maar Catherine is zwaargewond.

We zien László haar langzaam en liefdevol naar de prehistorische grot dragen. László en Catherine staan nu voor een afschuwelijk dilemma. Catherine's verwondingen zijn levensbedreigend. Wil ze overleven, dan zal László eropuit moeten om hulp te vinden. Maar dat betekent dat hij naar Cairo moet, en Cairo is drie dagen lopen. Het is een gevaarlijke reis. Ook als László veilig en wel Cairo bereikt, dan nog zal hij misschien niemand zo ver krijgen om te komen helpen. En zelfs als al die twijfels zekerheden zouden worden, dan nog is de kans klein dat Catherine nog in leven zal zijn als hij terug is. Wat moeten ze doen?

*

Ik wil je vragen om naar dit dilemma te kijken als de centrale kwestie van onze tijd.

Ik denk dat dit verhaal ons de belangrijkste vraag waar wij in deze tijd voor staan onthult. Om dit duidelijk te maken ga ik je meenemen, weg van dat dampende luxeresort in Egypte, naar de intimiteit en de privacy van de december-

dagen. Ik ga drie scènes voor je oproepen die voor de meesten van jullie, en ik denk voor iedereen, vertrouwd zullen zijn.

Hier is de eerste. Die gaat over je verhouding tot het meest lastige familielid dat je hebt. Laten we ons die situatie voorstellen, ook als je misschien niemand kunt bedenken. Misschien ken je iemand die echt problemen heeft met een familielid. Probeer het je voor te stellen, laten we zeggen: je vader. Het is bijna Sinterklaas, maar je hebt geen idee wat voor cadeau je je vader moet geven. Dat je geen cadeau kunt bedenken is misschien wel symbolisch voor de moeite die je altijd hebt gehad met je vader: waar kan jij, juist jij, hem nu blij mee maken? Uiteindelijk besteed je meer dan je van plan was aan iets waarvan je niet eens weet of hij er wel blij mee zal zijn. Je probeert het probleem op te lossen met geld, maar van binnen weet je wel dat geld uitgeven de oplossing niet is. Dan is het Sinterklaas en je vader pakt het cadeau uit. Uit zijn gedwongen glimlach en zijn halfslachtige knuffel om je te bedanken blijkt wel dat het opnieuw niet gelukt is om de kloof tussen jullie te overbruggen.

De tweede scène. Familie of vrienden komen logeren tijdens de Kerstdagen. Je wilt dat alles op rolletjes loopt. De e-mails vliegen over en weer, over wie waar gaat slapen, en of ze de hond mee mogen nemen. Je gaat helemaal uit je dak met boodschappen en bakken en braden, en je bent voortdurend bang dat je iets vergeet, of dat er iets aanbrandt. De keuken is je domein en iedereen moet uit de buurt blijven. En zelfs op de dag zelf doe je eigenlijk niks anders dan nog snel dingen opwarmen, of de jus of het toetje nog gauw even afmaken. Bij het afscheid nemen krijgt iedereen drie zoenen en je zegt: jammer dat we niet wat meer konden praten. En als ze weg zijn zak je neer op de bank, misschien wel in tranen van pure uitputting.

En hier is de derde scène. Het voelt alsof er iets niet helemaal klopt aan het hoge bedrag dat je besteedt aan vuurwerk met Oud en Nieuw; je hart breekt voor al die mensen die het zwaar hebben en in kou en armoede leven, mensen die als ze aan het nieuwe jaar denken alleen maar duisternis zien. Dus je besluit het geld dat je anders aan vuurwerk uitgaf nu over te maken naar een aantal goede doelen, voor een

hospice of kinderen in nood, of voor een koe of een paar kippen voor mensen die het veel harder nodig hebben dan jij en je vrienden.

Wat hebben deze drie scènes met elkaar gemeen? Ik wil jullie de gedachte aanreiken dat ze alle drie draaien om één klein woordje, het woordje: *voor*. Als we meeleven met mensen voor wie Oud en Nieuw moeilijke dagen zijn, dan willen we graag iets *voor* hen doen. Als we graag willen dat onze gasten het met Kerst naar hun zin hebben, dan hebben we de neiging al onze tijd te gebruiken om dingen *voor* hen te doen. Eten koken, het huis op orde maken, van alles organiseren om ze bezig te houden. Als we het gevoel hebben dat de relatie met onze vader niet goed is, dan zegt ons gevoel dat we iets *voor* hem moeten doen dat zijn hart misschien zal doen smelten en alles weer goed kan maken. En deze gebaren van ‘voor’ doen er toe, omdat ze een uiting zijn van een heel leven van proberen om relaties beter te maken, de wereld beter te maken, betere mensen van onszelf te maken, door dingen *voor* mensen te doen.

We prijzen mensen als ze zich wegcijfe-

ren voor een ander. Als we een brief schrijven – ja, er zijn nog mensen die brieven schrijven – dan ondertekenen we die met: uw dienstwillige dienaar. Want we willen elkaar zo graag duidelijk maken dat we willen dienen, dat we iets voor een ander willen *doen*. We neuriën Simon & Garfunkel: ‘Like a bridge over troubled water, I will lay me down’ – en het idee is: dan kun jij over mij naar de overkant lopen zonder dat je bevallige voetjes nat worden. En als we ons wat romantisch voelen dan zingen we met de schorre stem van Brian Adams: ‘Everything I do, I do it for you.’ Weer dat kleine woordje: voor.

Het lijkt erop dat het woord ‘voor’ samenvat wat iemand tot een bewonderenswaardig persoon maakt, dat het woordje laat zien wat er zo goed is aan het christelijk geloof. We koken voor, we kopen cadeautjes voor, we geven geld voor, allemaal om te laten zien dat we onszelf inzetten ‘voor’.

Maar hier is wel een probleem.

Al die gebaren zijn hartelijk en gul, en vriendelijk en in vele gevallen opofferend en nobel, het is heel goed en warm en bewonderenswaardig. Maar op één of andere

manier raken ze het hart van het probleem niet. Je geeft je vader zijn geschenk, maar de kloof wordt niet overbrugd. Je slooft jezelf uit in gastvrijheid, maar dat gesprek met de mensen om wie je geeft is er niet van gekomen. Je geeft ruimhartig aan goede doelen, maar de armen blijven vreemden voor je. ‘Voor’ is een prachtig woord, maar het heft de onvrede niet op, het overbrugt geen misverstanden, het lost vervreemding niet op, het haalt mensen niet uit hun isolement, en vooral: ‘voor’ is niet de manier waarop *God* met ons omgaat.

God maakt de wereld niet in orde voor ons. God overlaadt ons niet gewoonweg met goede dingen, God overstelpt ons niet met zegeningen om zich vervolgens verdrietig en gepasseerd te voelen als we al die pakjes openmaken en er helemaal niet blij mee en dankbaar voor zijn. ‘Voor’, dat is niet het hart van God.

Soms zouden we willen dat dat wel zo was. Wat zouden we graag willen dat God ons allemaal blij en gelukkig zou maken en ons zou omringen met allemaal mooie en goede dingen. Als we boos zijn op God, dan is dat vaak omdat we het gevoel heb-